

Кімге: «Ұлытау облысының қоғамдық даму басқармасы» ММ

Автордың аты-жөні және лауазымы: Бас маман Қайырбекова Б.Ж. «Ұлытау облысының жолаушылар көлігі және автомобиль жолдары басқармасы» ММ

Күні: 10.06.2025

АНАЛИТИКАЛЫҚ ЖАЗБА

Тақырыбы: Ұлытау облысындағы волонтерлік қозғалыстың дамуы

Кілт сөздер: Волонтерлік, Волонтерлік қозғалыс, Еріктілер, Жастар саясаты, Қоғамдық белсенділік, Әлеуметтік жобалар, Волонтерлік қызмет, Азаматтық жауапкершілік, Жастар ресурстық орталығы, Экологиялық акциялар

Кіріспе: Қазіргі таңда волонтерлік қызмет бүкіл әлемде үлкен маңызға ие. Бұл – адамдардың өз еркімен, ақысыз негізде қоғам игілігіне жұмыс істеуі. Қазақстанда да соңғы жылдары волонтерлік қозғалыс дамып келеді. Әсіресе, жастар арасында белсенділік байқалады.

2022 жылы жаңадан құрылған Ұлытау облысында волонтерлік қозғалысқа үлкен мән беріліп отыр. Облыс көлемінде жастарды қоғам өміріне тарту, әлеуметтік мәселелерді шешуге атсалысу және азаматтық жауапкершілікті арттыру мақсатында түрлі жобалар қолға алынуда.

Бұл аналитикалық жазбаның мақсаты – Ұлытау облысындағы волонтерлік қозғалыстың қазіргі жай-күйін, даму бағыттарын, кездесіп отырған қиындықтарды және болашақ мүмкіндіктерді саралау.

Негізгі бөлім:

1. Волонтерлік қозғалыстың қалыптасуы және ұйымдастыру жүйесі

Ұлытау облысы 2022 жылы жаңадан құрылғаннан кейін, өңірде қоғамдық жұмыстарды дамыту бағытында нақты қадамдар жасала бастады. Солардың бірі – волонтерлік қозғалысты дамыту. Волонтерлік жұмыс – бұл қоғамға тегін көмек көрсететін азаматтардың белсенді әрекеті. Ол жастардың бос уақытын тиімді өткізуіне, әлеуметтік жауапкершілігін арттыруға ықпал етеді.

Облыстағы негізгі үйлестіруші ұйым – Жастар ресурстық орталығы. Бұл орталық жастардың бастамаларын қолдап, волонтерлерді түрлі бағытта жұмыс істеуге ұйымдастырады. Сондай-ақ, облыстық Қоғамдық даму басқармасы, Төтенше жағдайлар департаменті, Полиция департаменті және үкіметтік емес ұйымдар да волонтерлік жобаларды қолдайды.

Волонтерлік бағыттар сан алуан:

- экология,
- беру,
- медицина,
- құқықтық ағарту,
- төтенше жағдайлар кезіндегі көмек,
- балалар мен қарттарға қолдау көрсету,

2. Іске асқан жобалар мен бастамалар

Ұлытау облысында соңғы жылдары бірнеше ірі волонтерлік жобалар сәтті жүзеге асты. Мысалы, «Менің аулам», «Жақсылық апталығы», «Таза жол», «Балаларға базарлық» секілді жобаларда ондаған волонтер жастар белсенділік танытты. Бұл жобалардың мақсаты – тұрғын үй аулаларын абаттандыру, мұқтаж отбасыларға азық-түлік жеткізу, балаларға мектепке қажетті құралдар тарату.

Сонымен қатар, «Таза Қазақстан» акциясы аясында облыстағы еріктілер қоршаған ортаны қорғауға байланысты іс-шаралар өткізді. Олар өзен-көлдерді, саябақтарды, ауыл айналасын қоқыстан тазартып, экологиялық мәдениетті қалыптастыруға атсалысты. Бұл іске мектеп оқушылары, колледж және университет студенттері де белсене қатысты.

Төтенше жағдайлар департаментімен бірлесіп волонтерлер өрттің алдын алу, су тасқынына дайындық және тұрғындарға алғашқы көмек көрсету сияқты нақты жұмыстар атқарды. 2023 жылы 33 ерікті арнайы дайындықтан өтіп, сертификат алды. Олар ауыл-аймақты аралап, тұрғындарға қауіпсіздік ережелерін түсіндіріп, ақпараттық парақшалар таратты.

Ал Полиция департаменті еріктілермен бірге есірткіге қарсы үгіт-насихат, жасөспірімдер арасында құқықбұзушылықты болдырмау, жоғалған адамдарды іздеу, граффити мен вандализмнің алдын алу бағыттарында бірқатар шаралар өткізді. Бұл бастамалар арқылы жастардың құқықтық сауаттылығы артып, әлеуметтік белсенділігі нығая түсті.

3. Волонтерлік қызметтің қоғамға әсері

Ұлытау облысында волонтерлік қызметтің артуы қоғамдағы оң өзгерістерге әсер етуде. Ең алдымен, жастар өз уақытын пайдалы іске жұмсап, азаматтық жауапкершілігін арттыруда. Олар адамдарға көмектесіп қана қоймай, өмірлік тәжірибе жинақтап, болашақ мамандығына қажетті дағдыларды үйренеді.

Сонымен бірге, волонтерлердің арқасында мемлекетке түсетін әлеуметтік жүктеме де жеңілдейді. Мысалы, көмекке мұқтаж адамдарға еріктілер барып, қажетті заттар мен көмек көрсеткенде, жергілікті әкімдік пен әлеуметтік қызметкерлердің жұмысын тиімді етуге көмектеседі.

Қоғам да бұл қызметке оң көзқараспен қарай бастады. Ата-аналар өз балаларының волонтерлікке қатысып, жауапкершілік пен еңбекқорлықты үйреніп жатқанын мақтан тұтады. Тұрғындар еріктілерді алғыс айтып қарсы алып, оларды қолдауға дайын.

4. Қиындықтар мен кедергілер

Дегенмен, өңірдегі волонтерлік қызметке кедергі келтіретін бірқатар мәселелер де бар. Мысалы, көптеген аудандарда арнайы жабдықталған волонтерлік орталықтар жетіспейді. Кейде жобаларды жүзеге асыруға қаржы тапшылығы немесе тасымал құралдарының болмауы кедергі келтіреді.

Сонымен қатар, кейбір волонтерлер өз еңбектерінің бағаланбай қалатынына өкініш білдіреді. Бұл – мотивацияны төмендететін негізгі себептердің бірі. Сондықтан волонтерлердің жұмысын жүйелі түрде марапаттап, бағалау жүйесін енгізу маңызды.

Ақпараттандыру жұмысы да жетілдіруді қажет етеді. Кейбір ауыл жастары волонтерлік мүмкіндіктер туралы білмейді немесе қалай қатысу керектігін түсінбейді. Бұл мәселені шешу үшін ақпараттық науқандар мен мектептерде, колледждерде кездесулер жиі өткізу керек.

Халықаралық тәжірибе

1. АҚШ (Америка Құрама Штаттары)

Peace Corps (Бейбітшілік корпусы) – дамушы елдерде гуманитарлық миссиялар жүргізетін үкіметтік бағдарлама.

Волонтерлік мектептен бастап дамиды: оқушылар мен студенттерге қоғамға пайдалы жұмыс жасау мәдениеті сіңіріледі.

AmeriCorps – жастарға әлеуметтік жобаларға қатысу арқылы тәжірибе жинауға, шәкіртақы алуға мүмкіндік береді.

2. Германия

FSJ (Freiwilliges Soziales Jahr) – әлеуметтік қызметке арналған ерікті жыл.

Волонтерлер қарттар үйінде, мектептерде, медициналық мекемелерде жұмыс істейді, әрі бұл кезең болашақта жұмысқа тұруда артықшылық береді.

Мемлекет волонтерлерге жол ақысы, тамақ пен жатын орын, сақтандыру ұсынады.

3. Жапония

Japan International Cooperation Agency (JICA) – халықаралық гуманитарлық волонтерлік жобалар жүргізеді.

Ел ішінде экологиялық, мәдени мұраны сақтау бағыттарында волонтерлік кең дамыған.

Мектеп пен университеттерде міндетті волонтерлік сағаттар жүйесі бар.

4. Оңтүстік Корея

Волонтерлік — ұлттық тәрбие жүйесінің бір бөлігі. Арнайы волонтерлік карталар (сағаттарды тіркейтін) бар.

Корпоративтік волонтерлік (компания қызметкерлері қоғамдық жұмыстарға қатысады) кең дамыған.

6. Қорытынды ұсыныс: халықаралық тәжірибені Ұлытау облысына бейімдеу жолдары

Халықаралық үлгі

Жастарға арналған волонтерлік Колледждер мен ЖОО студенттеріне әлеуметтік тәжірибе беру

Мектеп бағдарламасына ендіру Волонтерлік сағаттар жүйесін енгізу

Ұлытауда қолдану мүмкіндігі

Халықаралық үлгі

Экологиялық волонтерлік

Корпоративтік волонтерлік

Волонтерлерді ынталандыру
(сертификат, шәкіртақы, т.б.)

Ұлытауда қолдану мүмкіндігі

Ұлытау тауы мен тарихи орындарды қорғау

Жергілікті кәсіпорындарды тарту

Мемлекеттік қолдау жүйесін дамыту

Қорытынды

Қорытындылай келе, Ұлытау облысында волонтерлік қозғалыс біртіндеп дамып келеді. Жастардың белсенділігі артып, қоғамда азаматтық жауапкершілік қалыптасуда. Мемлекеттік органдар мен үкіметтік емес ұйымдардың қолдауы нәтижесінде көптеген пайдалы жобалар іске асты.

Дегенмен, бұл саланың әлі де жүйелі түрде даму үшін қолдауға мұқтаж екені байқалады. Қаржылық және ұйымдастырушылық тұрғыда жетілдіру қажет. Болашақта волонтерлік қызметті тұрақты қолдап, дамыту қоғам үшін де, жастар үшін де өте маңызды.

Ұсыныстар

1. Волонтерлерді оқыту жүйесін енгізу: апаттық жағдайда әрекет ету, алғашқы көмек көрсету, көшбасшылық дағдылар.
2. Ақпараттық насихатты күшейту: мектептерде, колледждерде арнайы волонтерлік туралы сабақтар өткізу.
3. Қаржылай және материалдық қолдау: арнайы гранттар бөлу, көлік, жабдықтармен қамтамасыз ету.
4. Мотивацияны арттыру: үздік волонтерлерді марапаттау, стипендия немесе арнайы сертификат беру.
5. Ауылдық жерлерге ерекше көңіл бөлу: шалғай елді мекендердегі жастарды волонтерлікке тарту үшін мобильді командалар құру.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі:

1. Қазақстан Республикасының «Волонтерлік қызмет туралы» Заңы – 2016 жылғы 30 желтоқсан.
(<https://adilet.zan.kz/kaz/docs/Z1600000045>)
2. Қазақстан Республикасының Президенті Қасым-Жомарт Тоқаевтың «Волонтер жылын жариялау туралы» Жарлығы – 2019 жылғы 26 қараша.
(<https://www.akorda.kz>)
3. Ұлытау облысы әкімдігінің ресми сайты – Волонтерлік жобалар мен жастар саясаты бөлімі.
(<https://ulatau.gov.kz>)
4. «Жастар» ғылыми-зерттеу орталығы. «Қазақстан жастары — 2023» Ұлттық баяндама.
(<https://jasortalyq.kz>)

5. «QazVolunteer.kz» – Қазақстандағы волонтерлер платформасы.

(<https://qazvolunteer.kz>)

6. ЮНЕСКО және ЮНИСЕФ. Волонтерлік қызмет және жастар саясаты туралы халықаралық шолулар.